

MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

M Ū S O R F Ū Z E T

1983. május - június hó

A füzet tartalmazza:

a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
előadásait, valamint közérdekű közleményeit.

KERTÉSZ TAMÁS

1936-1983

Állami-díjjal kitüntetett híradástechnikus, Társulatunknak 1960 óta volt aktív tagja. A Vám- és Pénzügyőrség csoportjában részt vett a Ferenc-hegyi-, Róka-hegyi- és az esztramosi Rákóczi-barlangok uttörő feltárásában. Barlangi fotói azóta elpusztult cseppkőkincset örökítettek meg az utókor számára.

Temetésén Társulatunk nevében Kesselyák Péter bucsuzott az elhunyttól.

Május 9. /hétfő/

17.00 óra Filmvetítés a Magyar Televízió archívumából
a Magyar Televízió Könnyűbuvár Szakosztályának
szervezésében

Bemutatásra kerül:

A Föld titkai című NSZK filmsorozat

9. rész: Humboldt barlangi madarai

10. rész: Barlanglakó istenek

A vetítés helye:

Budapest, V.,
Kossuth Lajos tér 6-8.
I. emelet 135. sz.

Május 16. /hétfő/

17.00 óra Kesselyák Péter

Látogatás az ausztriai Eisriesenwelt barlangban

A vetített képes beszámoló számot ad Európa legnagyobb jégbarlangjának felfedezéséről, turisztikai vonzerejéről és a barlang igazgatóságától szerzett hasznos idegenforgalmi tapasztalatokról

A vetítés helye:

Budapest, V.,

Kossuth Lajos tér 6-8.

V. emelet 541. sz.

Május 23. /hétfő/

17.00 óra Csernavölgyi László

Expedícióval Kubában

A Vörös Meteor 1983. évi kubai expedíciójának tagjai a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával felkeresték a Fomento környéki, valamint az Escambray-hegységi karszterületeket és részt vettek a Közép-, Dél-Amerika és Karib-szigetek barlangkutatóinak I. Nemzetközi Találkozásán, Vinales környékén.

A vetítés helye:

Budapest, V.,
Kossuth Lajos tér 6-8.
V. emelet 541. sz.

Május 30./hétfő/

17.00 óra Filmvetítés a Magyar Televízió archivumából
a Magyar Televízió Könyvbuvár Szakosztályának
szervezésében

Demutatásra kerül:

11. rész: Vulkáni barlangok

12. rész: A Fehér Hölgy nyomában

13. rész: Duvárok a szikla mélyén

A vetítés helye:

Budapest, V.,
Kossuth Lajos tér 6-8.
I. emelet 135. sz.

Junius 6. /hétfő/

17.00 óra Thieme András

Barlangkutató csoportok szervezési tapasztalatai

II. rész: Ki legyen a csoport vezetője

A csoportvezetővel szemben támasztott személyi követelmények, a csoportvezetői munka területei.
/Az előadás I. részének anyaga megtalálható a VMTE Diogenesz Csoport 1981. évi jelentésében./

A vetítés helye:

Budapest, V.,
Kossuth Lajos tér 6-8.
VI. emelet 635. sz.

KÜLDÖTTKÖZGYÜLÉS

A Társulat 1983. március 25-én tartotta küldöttközgyűlését.

A közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- 1/ Jövőhagyólag tudomásul vette az 1982. évi társulati munkáról szóló főtitkári beszámolót, valamint az 1983. évi munkatervet és költségvetést.
- 2/ Megvitatta és néhány kiegészítéssel elfogadta a Társulat új alapszabályát.
- 3/ A közgyűlés az Érembizottság javaslata alapján az alábbi emléklapokat adományozta:

Kadió Ottokár-emléklap: Vértes László Barlangkutató
Csoportnak

a gerecsei barlangok dokumentálásában és térképezésében
elért eredményeiért.

Vass Imre-emléklap: a VMTÉ Barlangkutató Szakosztályának és
a VMTÉ Vizalatti Barlangkutató Szak-
osztályának,

valamint a munkában résztvevő

Bekey Imre Gábor
FTSK
KTE Acheron
Rózsadombi Kinissi
SZIKKTI Papp Ferenc és
USB

barlangkutató csoportoknak

az Alsó-barlang 1982. évi feltárásáért.

- 4/ A közgyűlés elfogadta az Elnökség javaslatát, melynek
alapján

Farkas Lajos
Juhász Márton
Kékési György
Dr. Kordos László
Kovács József
Piros Olga

pónuszjutalomban

Borka Pál
Gécs Judit
Kárpát József
Mátéfi László
Müller Tiber
Widermann Tibor
részesültek.

könyvjutalomban

XXVIII. Vándorgyűlés, Csereszegtomaj

1983. június 17-19.

Az MKBT ez évi Vándorgyűlésének, a hagyományos Barlangnapnak a megrendezését a csereszegtomaji kutbarlangoknál az Acheron Barlangkutató Szakosztály vállalta.

A rendezvény színhelyének megközelítéséről mellékelt térkép-vázlatunk nyújt áttekintést. A csereszegtomaji iskolánál levő sáortábor a Keszthely vasútállomásról induló hévizi, símegi, ill. a Rezi felé menő autóbuszokkal közelíthető meg. Gépkocsival a táborhely közvetlenül elérhető. /A táborozáshoz sáortól mindenkinek egyénileg kell gondoskodni./

PROGRAM:

Június 17. péntek

10.00-tól: a résztvevők fogadása

14.00-tól: turák a Csereszegtomaji-kutbarlangba,
térképkiállítás a művelődési házban

Június 18. szombat

7.00-tól: Marcel Loubens Kupa barlangverseny

8.00-tól: turák az Acheron-kutbarlangba,
felszini turalehetőségek

14.00-tól: előadások,
csoportbeszámolók,
Cholnoky-pályázat eredményhirdetése

17.30-tól: turák a Csereszegtomaji-kutbarlangba

20.30-tól: tábertűz,
Marcel Loubens Kupa eredményhirdetése

21.30-tól: igény esetén éjszakai turák, ill. fotótúra
a Csereszegtomaji-kutbarlangba

Június 19. vasárnap

8.00-tól: turák a Csereszegtomaji-kutbarlangba
turák az Acheron-kutbarlangba
felszini kirándulások, igény szerint

A turákhoz szükséges felszerelés:

Cserzeztomaji-kutbarlang: Barlangjáró alapfelszerelés, ereszkedőeszköz, mászó gép. /A turákon résztvevők kihuzására előreláthatólag csörlőt is igénybe veszünk, így a mászó gép használata a turázóknál szükségtelenné válhat./

Acheron-kutbarlang: Barlangjáró alapfelszerelés, önbiztosítás /hágosón való mászás/

Marcel Lubens Kupa

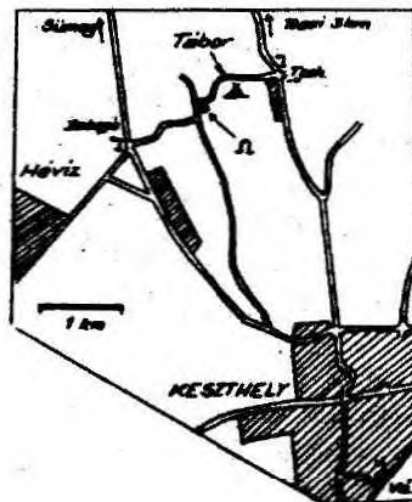
A barlangversenyen minden részvételi díjat befizetett barlangkutató részt vehet. A csapatok létszáma 3 fő.

Indítás: sorsolás alapján meghatározott sorrendben, 10-12 percenként.

Szükséges felszerelés: a versenyhez az alapfelszerelésen kívül ereszkedő és mászó gép szükséges, ajánlott segédeszköz a tájoló. A versennyel kapcsolatos további tudnivalókat a helyszínen részletesen közöljük.

Esetleges szombat reggel érkezők részéről a versenyre 1/2 9-ig indítás még lehetséges.

Trikóra a helyszínen barlangnap emblémát nyomunk, aki igényli, hozzon magával erre alkalmas trikót.

A Vándorgyűlésen megtekinthető barlangokról

A Cserszegtomaji-kutbarlang ismertetését és térképét a csoportvezetők részére megküldtük, ezért itt csak a fontosabb adatokra térünk ki.

A barlangot a község temetőjében 1930-ban kutatás során véletlenszerűen fedezték fel, 50 méteres mélység elérésekor. A legújabb kutatások eredményeként hossza eléri a 2 kilométert. Szövevényes labirintust képező járathálózata a földolomit és pannon homokkő réteghatárán alakult ki, hévizes oldással. A vízszintes kiterjedésű üregrendszer érdekességét a homokkő sajátos formakincse és a nagymennyiségű ásványkiválás /gipsz, limonit, mangán/ növeli. A barlang teljesen száraz. Bejárásánál az 50 méteres kutakna, valamint a tájékozódási nehézségek igényelnek körültekintést.

Acheron-kutbarlang

A barlang feltárásának lehetőségéről irodalmi adatok alapján, ill. cserszegtomaji lakosok elmondásából szereztünk tudomást, amely szerint D. Kovács János telkén 1957-ben kutatás közben üreget harántoltak, de el is falazták.

A barlangot a kut átvizsgálásakor a törmelők eltávolításával az Acheron Barlangkutató Szakosztály tárta fel 1983. március 11-13-án, eddig mintegy 200 méter hosszúságban. A barlang a kutban 26 méter mélységben indul, a kut falában körbefutó, lapos nyílást képezve. Néhány kisebb oldalüregtől eltekintve, egyetlen, közel egyenes vonalban haladó főfolyosóból áll. A járat a kuttól É-i irányban 50 méterig követhető, ahol omladék zárja le. A jelentősebb rész D felé húzódik, végpontját agyagkitöltés képezi.

A barlang a földolomit és pannon homokkő vízszintes települési határát követi, ezért szintkülönbsége elhanyagolható. A főfolyosó szélessége 4-12 méter között alakul, míg magassága mindössze 0,5-1,5 méter. A teljesen sík mennyezetet homokkő képezi, amelyről igen nagy sűrűségben limonit anyagu "cseppkövek" függnak.

A járattalpat erősen nedves, repedezett, okkersárga iszap borítja, hajdani szakaszos elárasztásokra utalva.

A barlang a 26 méter hágsózástól eltekintve könnyen járható, sajátos formakínos és ásványi képződményei a szakemberek körében nagy érdeklődésre tartanak számot.

A barlang magánterületen nyílik, látogatása csak a kutatását végző csoporttal /Acheron/ lehetséges!

KINIZSI KUPA '83

A Kinizsi Kupa Országos Barlangversenyt idén május 14-15-én rendezzük meg a Pilis-hegység barlangjaiban. A versenyen részt vehet minden 14. életévét betöltött barlangász, aki valamilyen egyesület, szakosztály, szakcsoport, stb. vagy az MKBT tagja. A versenyen 3 fős csapatok indulhatnak. Egy csoport több csapatot is indíthat.

Valljuk azt, hogy ezen a versenyen is a "részvétel a fontos", hiszen helyezést csak 3 csapat érhet el, de minden induló barlangász tapasztalatot, új ismereteket nyer egy ilyen verseny alkalmával.

Az indulás feltétele a megfelelő barlangász alapfelszerelés /megfelelő ruha, lábbeli, Y szijas védősisak, világítóeszköz a hozzátartozó segédfelszereléssel, tartalékvilágítás/. A technikai versenyfeladat leküzdéséhez csak azok a csapatok kezdhetnek hozzá, melyek felszerelése /mászó- és ereszkedőeszközök, önbiztosító kötélgyűrűk, karabinerek, beülő-mellbekötés/ megfelelő és megkötötték az előírt csomókat /bulin-, peroc -, heveder-csomó, esetleg más, pl. Hunter-csomó és angol mentőhurok/.

A technikai feladat részei: mászás a kötélén; átszerelés nittre; haránt átmenet /átakasztás/ egy másik nittre; társ eresztése; ereszkedés; ferde ereszkedés. Szorgalmi feladatként /nem kötelező/ társmentés végezhető /kötélén-lógó tehetetlen ember "leszedése" a kötélről és leeresztése/.

A Leány- és Pilis-barlangban bejárásai és tájékozódási feladatokat kell majd megoldani. Az elméleti kérdésekre a csapatok egy időben, szombat este 18 órakor válaszolnak. Az elméleti, barlangjárásai és tájékozódási feladatok nem ismételtetők, a technikai feladat igen. A csapatok indítása a Leány-barlang bejáratától történik szombaton reggel 7 órától kb. 30 percenként. /A verseny a technikai feladattal kezdődik, így ha egy csapat nem végez időben, az indítási időköz megüvekszik./

A helyszín megközelítése Budapestről: a/ HÉV-vel és autóbusszal, ill. autóbusszal a Kétkükkfa-nyerogig /dobogókői busz/, onnan a kék + jelen Klastrompusztáig, ill. a kék +, zöld csik és piros barlangjelzésen a Legény-barlangig; b/ Piliscsévig vonattal /esztergomi vonal/, onnan kék csik jelzésen Klastrompusztáig, ill. a piros csik és piros barlangjelzésen a Legény-barlangig.

A tábor a Klastrompusztai turistaház fölött lesz, a tábor és a Legény-barlang, ill. a Legény-barlang és a Pilis-barlang közötti utvonalat külön is megjelöljük.

Nevezés írásban: 1983. május 10-ig Rajczy Miklós, Budapest XXII.
Rákóczi u. 14/A X. 43. 1223

Nevezni lehet továbbá a helyszínen is május 14-én szombaton reggel 6-tól 11-ig a Legény-barlang bejáratánál.

Nevezési díj: csapatonként 150 Ft.

Jó szerencsét kíván a versenyen is a rendező:

Budapesti Egyetemi Atlétikai Club
Természetjáró Szakosztály
Barlangkutató Csoport

KÜLFÖLDI RENDEZVÉNYEK

Az Espeleo Club Salou /Spanyolország/ III. Saló Internacional de Fotografia Espeleologica címmel nemzetközi fotópályázatot hirdet.

Beadási határidő: 1983. június 15.

Kiírás: a fotópályázaton bárki részt vehet

max. 4 db 30 x 40 fekete-fehér, vagy színes papirképpel,
valamint

max. 4 db 24 x 36 bekeretezett diával.

A kiírásban szereplő egyéb tudnivalók a Társulat Titkárságán megtekinthetők.

Kérjük a pályázaton indulókat, hogy pályaműveiket legkésőbb 1983. május 20-ig szíveskedjenek a Titkárságra eljuttatni.

A Titkárság a szükséges kiviteli engedélyek beszerzése után a képeket együttesen küldi ki a rendezőségnek.

H I R E K

Az Acheron Barlangkutató Szakosztály 1983. március 11-13-án Cserszegtomajon újabb kutbarlangot tárt fel. Irodalmi adatok és helybeli lakosok tájékoztatása szerint D. Kovács János telkén 1957-ben mélyített kut üreget harántolt, amit rögtön befalaztak.

A kut átvizsgálásakor a 26 méter mélyen nyíló üregből a törmeléket eltávolítva mintegy 200 méter hosszúságú barlangba jutottunk, amelyet Acheron-kutbarlangnak kívánunk elnevezni.

A barlang bővebb ismertetése Műsorfüzetünkben a Vándorgyűlésről szóló tájékoztatóban megtalálható.

K. J.

Az elmúlt időszakban karszt és barlang témában elhangzott előadások:

- 1/ A Magyarhoni Földtani Társulat Földtani Szakosztálya
1983. március 2-án az ELTE Szabó József előadótermében
"A trópusi karsztok fenomenológiája és genetikája kiragadott recens és fosszilis példák alapján" címmel
karsztmorfológiai kerekasztalt rendezett.
A bevezetőt és a vitaindító előadásokat Dr. Jakucs László
és Moga János tartották.
- 2/ A Magyar Hidrológiai Társaság Dorsodi Területi Szervezetének Hidrogeológiai Szakosztálya 1983. március 22-én
Miskolcon a MTESZ Székházában
Anjeszky Géza - Bakony Sándor - Dr. Scheuer Gyula
"Új karsztvíz kutatási eredmények a Nyugati-Bükkben"
címmel tartottak előadást.
- 3/ A Magyar Földrajzi Társaság Déldunántuli Osztályának rendezésében 1983. március 22-én a pécsi Janus Pannónius Tudományegyetem Tanárképző Kar Földrajzi Tanszékén
Dr. Fodor István előadása hangzott el
"A barlangklíma kutatásának újabb eredményei"
címmel.

A franciaországi I. Szpeleotechnikai Találkozó tapasztalatai

A vertikális mászástechnika

lényege

1. Az új speciális speleo beülőheveder, mely közvetlenül az ágyék fölött kapcsolódik össze egy delta karabinerrel. Érdekessége, hogy varrás nincs rajta. A heveder 3-3,5 m hosszúságú és 3 különböző típusú csat segítségével percek alatt összerakható.
2. A speciális speleo mellheveder szintén egyszerű megoldású /itt fontos megjegyezni, hogy a mellhevedert tilos külön használni/.
3. A két hevedert egy Croll mellgép köti össze, melynek a mászásnál is van szerepe, mégpedig a legideálisabb súlyelosztással.
4. A beülőheveder delta karabinerébe van akasztva az ún. futószár, ami két kötélvégből áll:
  - a rövidebbik a nitt átszerelésnél játszik köztes szerepet, mind a leereszkedésnél, mind a felmászásnál,
  - a másik szára hosszabb és egy zárt karabinerrel csatlakozik a kézi PETZL mászógéphez /más néven POIGNÉE-hez/. Ez olyan hosszú, hogy ha esetleg a mellgép elfelejtett vagy hibás kapcsolásából eredően beleesünk, akkor a Poigéet elérjük és korrigálhatjuk a hibát.A futószár és a Poigée karabinerében van a láb kötélgyűrű is. /1. ábra/

Mászásnál a mellgépet beakasztjuk a kötélibe és alatta addig húzzuk lefelé a kötelet, amíg a nyulás a határon túl nem megy. Ezt követően beakasztjuk a Poigée-t, a lábkötélgűrűbe belelépünk, majd egyidejűleg emeljük a lábunkat és a Poigée-t, majd belelépünk és felállunk. Közben a mell-Crollban szalad a kötélen. Amikor felállunk, közvetlen bele is ülhetünk a Croll-ba vagy a beülőhevederbe. Ezt ismételve ritmikusan egyre feljebb haladhatunk.

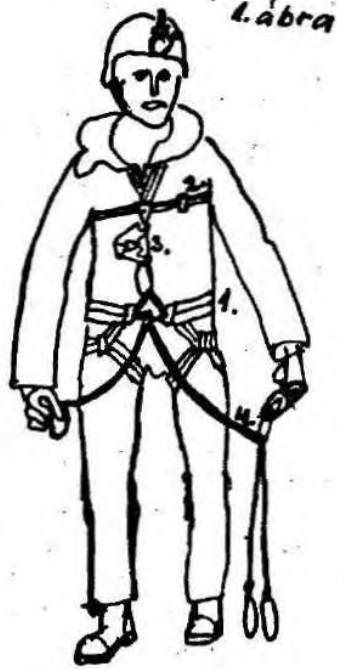
A felállásnál a testünket mind a négy végtagunkkal emeljük, így ellentétben minden más mászással egy kézre vagy lábra csak 1/4 rész testsúly esik, ami a hosszútávú mászásnál kevésbé fárasztó.

Ereszkedésnél STOP-PETZL-el a gépet csavaros karabinerrel a beülő delta-karabineréhez csatoljuk és zárjuk a karabinert. Használata közben az oldalt elhelyezkedő kis rugós retesz lehetővé teszi, hogy ne kelljen kiszerelésnél mindig kinyitni a karabinert. Ily módon nem tudjuk leejteni az ereszkedő gépünket. A gépet az ábra szerint befűzzük, majd a STOP kart bonyomva az excentrikus csigát kibillentve elkezdjük az ereszkedést. A karal szabályozhatjuk még a sebességünket is. A kart elengedve a gép azonnal blokkol; ez főként akkor hasznos, ha az ereszkedés során ájulás, ütés, rosszullét, vagy más probléma adódna.

A technikára jellemző a könnyű és biztonságos mászás, átszerelés, haladás és a gépek könnyű tisztántartása.

Hátránya a nehéz beszerzési lehetőség, de napjainkban már ez sem okoz komoly problémát. A tanfolyamon több barlangot bejártunk ezzel a technikával és a résztvevők egyöntetűen elfogadták ezt a mászótechnikát.

K. L.

alaprólás. 2. ábra

3. ábra

M E G J E L E N T I

Karszt és Barlang 1981/I-II. száma,

melyet a tagság 1982. évi befizetett tagdíja fejében kapott, illetve kap meg. További számok vásárolhatók a Társulat Titkárságán.

Ára: 44 Ft/füzet

Ezúton közöljük a tagsággal, hogy sajnálatos nyomdatechnikai hiba folytán a kiküldött kiadványok egy részének borítólapja rossz minőségű. Azon tagtársaink, akik hibás fedelű lapot kaptak, a borítólapot a Titkárságon kicserélhetik.

X X X

MKBT Beszámoló 1979. és 1980. évi
kötete

Szerkesztette Dr. Kordos László

Ára: kalkuláció alatt

A korábban megjelent 1977. és 1978. évi MKBT Beszámoló kötetek ára 90, illetve 100 Ft, amelyből az MKBT tagoknak 50 % kedvezményt biztosítunk.

Mindkét kiadvány megvásárolható a Titkárságon.

Az AMPHORA, a DELFIN Könnyűbuvár Szakosztályok, valamint a TERMÉSZET VILÁGA című folyóirat Szerkesztősége által meghirdetett könnyűbuvár fotópályázat eredménye

1. Tengeri felvételek kategóriája:

I. díj	Kenéz György	/Spirographis c. képe/
II. díj	Ember Sándor	/Hajókazán c. képe/
III. díj	Kenéz György	/Muréna c. képe/

2. Hazai színes dia kategóriája:

I. díj	Násfay Béla	/Rejtőző csuka c. képe/
II. díj	Násfay Béla	/Halperspektiva c. képe/
III. díj	Násfay Béla	/Hinárdzsungel c. képe/

3. Vizalatti fekete-fehér kategória:

I. díj	Ember Sándor	/Filmezés barlangban c. képe/
II. díj	Ember Sándor	/Tengeri barlang c. képe/
III. díj	Kalinovits Sándor	/Szobrász c. képe/

4. Felszíni fekete-fehér kategória:

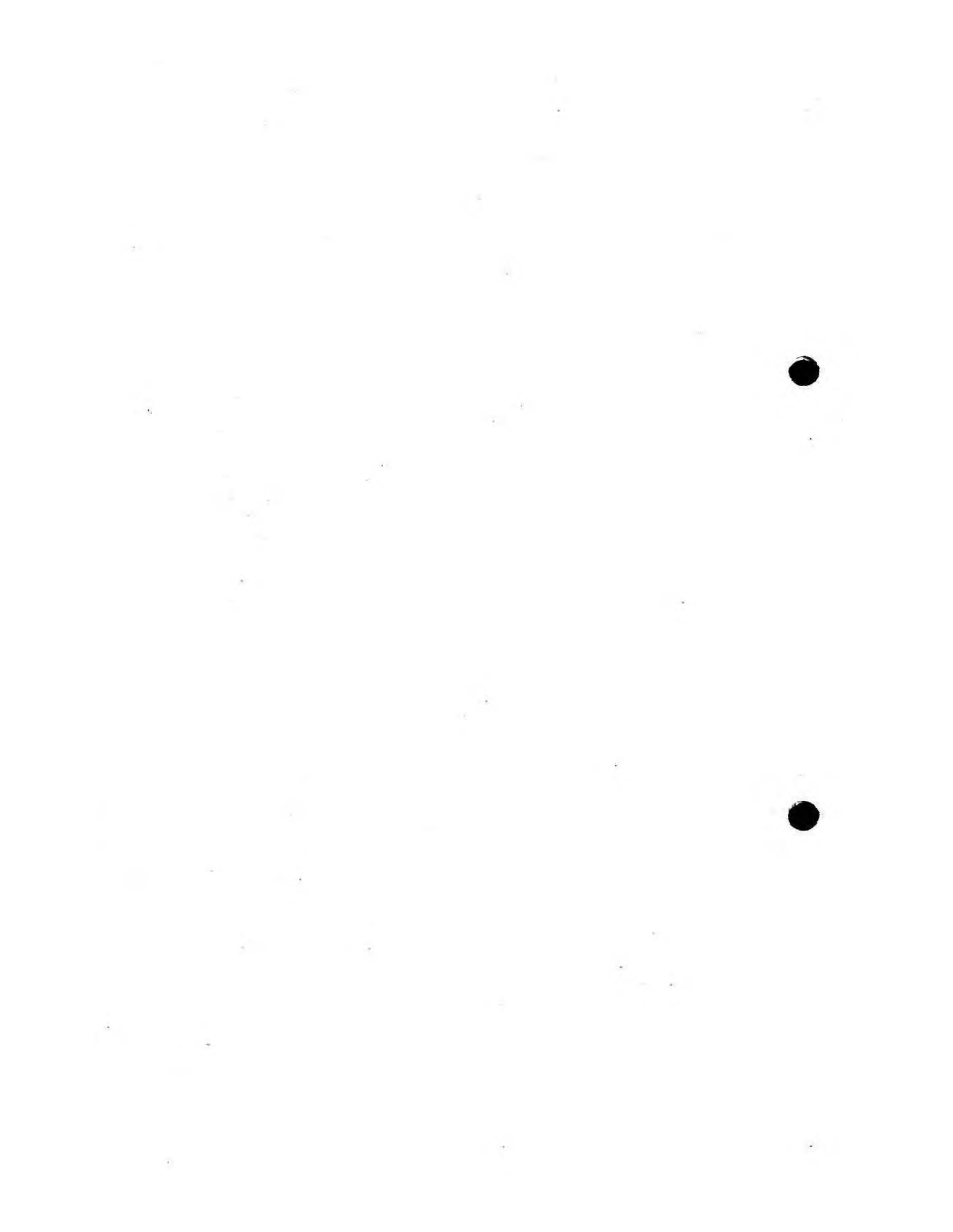
I. díj	Vámosi Antal és Köhidi Imre	/Az első tavi merülés c. képe/
II. díj	a zsűri nem adta ki	
III. díj	a zsűri nem adta ki	

A Természet Világa különdíját

Kenéz György "Tengeri lilom" c. képe,

A Magyar Könnyűbuvár Szövetség különdíját

Ember Sándor "Zsilipelés" c. képe nyerte el.

MIESZ - egyesületi használatra !
Kiadja: Magyar Karszt- és Barlangkutató
Társaság
Készült: 850 példányban
83/1092 MIESZ Házinyomda, Bp.
Felelős vezető: Deli Sándor

